

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey

TÜRKİYE SİVİL TOPLUM SEKTÖRÜ 2016-17 DÖNEMİ PROGRAMLAMA SÜRECİNE HAZIRLIK VE UYGULAMA DESTEĞİ PROJESİ

AB KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARACI (IPA II) SİVİL TOPLUM SEKTÖRÜ ÇALIŞTAYLARI RAPORU

10 Mayıs 2017

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey

Türkiye Sivil Toplum Sektörü 2016-17 Dönemi Programlama Sürecine Hazırlık ve Uygulama Desteği Projesi

AB KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARACI (IPA II)

SİVİL TOPLUM SEKTÖRÜ ÇALIŞTAYLARI RAPORU

Ülkemizin Avrupa Birliği uyum süreci ile ilgili yürüttüğü çalışmalar Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) çerçevesinde desteklenmekte ve öncelikli konular arasında yer almaktadır. IPA'nın **2014-2020** yıllarını kapsayan döneminde sivil toplumun bir sektör olarak kabul edilmiş olması, konuya verilen önemin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde sivil toplum sektörüne ayrılan bütçe yaklaşık **190 milyon Avro**'dur.

Avrupa Birliği Bakanlığı sivil toplum sektörünün programlama ve izleme süreçlerinden sorumlu lider kuruluşu olarak belirlenmiştir. Avrupa Birliği Bakanlığı, yeni dönem projelerin hazırlanması olarak tanımlanan "programlama" sürecinde hem sivil toplumun güncel ve öncelikli ihtiyaçlarına cevap verebilmeyi hem de sivil toplum kuruluşlarının bu sürece aktif ve geniş katılımını hedeflediğinden, AB finansmanı ile bir proje başlatmıştır. "Sivil Toplum Sektörü 2016-2017 Dönemi Programlama Sürecine Hazırlık ve Uygulama Desteği Projesi" adıyla Temmuz 2016 tarihinden itibaren yürütülen bu projenin temel hedefi sivil topluma sağlanacak desteklerin çerçevesini sivil toplumun katılımı ile birlikte çizmektir. Bu hedef doğrultusunda proje kapsamında yerel ve ulusal düzeyde Sivil Toplum Çalıştayları düzenlenmesi planlanmıştır.

Bu çerçevede, sivil toplum kuruluşlarının (STK) IPA-II dönemindeki sivil toplum sektörü öncelikleri ve hedefleri üzerine farkındalıklarını artırmak ve sektörün önümüzdeki yıllarda destek vereceği projelere ilişkin STK'ların görüş ve önerilerini almak üzere iki çalıştay düzenlenmiştir.

Bu çalıştayların birincisi, **15 Şubat 2017** tarihinde **Ankara**'da gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın duyurusu farklı web sitelerinde (AB Bakanlığı, AB Türkiye Delegasyonu Sivil Düşün Programı, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, AB-İlan vb.) açık çağrı usulü ile gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya farklı illerden **500'e yakın** STK temsilcisi başvuru yapmıştır. Bütçe kısıtları nedeniyle başvuranlar arasından AB ve AB Mali Yardımları gibi konulardaki deneyimlerine göre değerlendirme yapılmış bu koşulları sağlayan **172 katılımcı** ile çalıştay gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların **137'si STK temsilcisi, 35'i kamu kurumlarının** temsilcileridir. Katılımcıların **118'i Ankara**'dan katılım sağlarken, **54'ü** ise Türkiye genelindeki 34 ilden katılım sağlamıştır. Ankara dışından katılan 54 katılımcının ulaşım ve konaklama giderleri proje bütçesinden karşılanmıştır.

Sivil Toplum Sektörü Çalıştaylarının ikincisi **30 Mart 2017** tarihinde **İstanbul**'da gerçekleştirilmiştir. Ankara Çalıştaya başvuru yapan ama sınırlı kontenjan sebebiyle davet edilemeyen STK temsilcileri İstanbul'daki çalıştayda ağırlanmıştır. **159 katılımcı** ile gerçekleşen İstanbul çalıştayında **142 STK temsilcisi, 17 kamu kurumu temsilcisi** hazır bulunmuştur. İstanbul dışından katılan 54 katılımcının ulaşım ve konaklama giderleri proje bütçesinden karşılanmıştır.

Ankara Çalıştayı'nın açılış konuşmaları AB Türkiye Delegasyonu Başkan Yardımcısı Sayın Gabriel Munuera Vinals ve AB Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Dr. Mehmet Cangir tarafından yapılmıştır. Çalıştay'ın kapanışı ise AB Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Selim Yenel tarafından gerçekleştirilmiştir.

Sayın Gabriel Munuera Vinals konuşmasında; Avrupa Birliği'nin tüm eylemlerinde kapsayıcı, demokratik bir süreci sağlayabilmek için STK'lar ile birlikte çalışmanın önemine dikkat çekmiş; mali yardım politikalarında da önemli bir yer oluşturan STK'ların çalışma ortamlarının iyileştirilmesine ve kapasitelerinin geliştirilmesine önemli ölçüde destek sağlandığını belirtmiştir.

AB Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Dr. Mehmet Cangir, AB Bakanlığı olarak geçmişten bu yana sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınmasına verdikleri önemi vurgulayarak, sivil toplum kuruluşlarına 2002-2016 döneminde 531 milyon avro kaynak aktarıldığını hatırlatmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey

Türkiye Sivil Toplum Sektörü 2016-17 Dönemi Programlama Sürecine Hazırlık ve Uygulama Desteği Projesi

İstanbul Çalıştay'ının açılış konuşmaları İstanbul Valiliği Vali Yardımcısı ve AB Temas Noktası Sayın Ahmet Önal ve Müsteşar Vekili Büyükelçi Selim Yenel tarafından yapılmıştır.

İstanbul Valiliği Vali Yardımcısı ve AB Temas Noktası Sayın Ahmet Önal açılış konuşmasında; 2010 yılından bu yana valiliklerde bulunan AB birimleri aracılığı ile STK'lara verilen destekleri dile getirmiştir.

AB Bakanlığı Müsteşar Vekili Büyükelçi Selim Yenel açılış konuşmasında AB ile ilişkilere değinmiş, sivil topluma verilen desteğin ve projelerin devam edeceğini belirterek, bu projeler ile kurulan diyalogun AB'nin Türkiye'yi, Türkiye'nin de AB'yi daha iyi anlamasına ciddi katkılar yaptığının altını çizmiştir.

Ankara ve İstanbul'da gerçekleşen Sivil Toplum Çalıştaylarında açılış konuşmalarının ardından "Sivil Toplum Sektörü ve Programlama Süreci" ile "AB Mali Yardımları Kapsamında STK'lara Sağlanacak Destekler" konularında sunumlar gerçekleştirilmiştir.

- Sivil Toplum Sektörü ve Programlama Süreci başlıklı sunum kapsamında, programlamanın kapsamı katılımcılar ile paylaşılmış; bu sürece aktif katılımlarının nasıl sağlanabileceğine yönelik bilgiler sunulmuştur.
- "Sivil Toplum Kuruluşları İçin Mali Yardımlar" başlıklı sunum kapsamında da, IPA-II Yeni Döneminde, AB Mali yardımları ile sağlanacak destekler ile birlikte, AB Türkiye Delegasyonu, STGM, TACSO ve Sivil Düşün aracılığıyla sağlanması planlanan diğer destekler hakkında da bilgi verilmiştir.

Çalıştaylarda STK temsilcilerine aşağıdaki soruların sorulduğu ve STK temsilcilerinin görüş ve önerilerinin alındığı grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

1. STK'ların yerel, ulusal, uluslararası düzeyde öncelikleri nelerdir?
2. STK'ların yerel, ulusal, uluslararası düzeyde öncelikleri nasıl karşılanır?
3. STK'lar Sivil Toplum Sektörü programlama sürecine nasıl katkı verebilir?
4. Sivil Toplum Sektörü programlama sürecinin önümüzdeki dönemi (2014-2020) için STK'ların proje önerileri nelerdir?

Çalışma gruplarının kendi içlerinde yaptıkları değerlendirmeler sonucunda STK'lar insan kaynaklarının yetersizliği, fiziksel mekanların yetersizliği, akademik destek yetersizliği gibi sorunlara değinerek **Kurumsal Kapasitelerinin Gelişimi** konusunun kendileri için bir öncelik alanı olduğunu belirtmişler; bu konuda hibe desteklerin devam etmesinin önemine işaret etmişlerdir. **Kurumsal Kapasite Gelişimi** konusunda verilecek desteklere ilişkin olarak şu önerilerde bulunmuşlardır: Ofis-ekipman tedarikinin sağlanması; farklı alanlarda ve farklı araçlarla hibe/teknik destek sağlanması; STK'lara stratejik planlama, koordinasyon-iletişim, proje hazırlama, sosyal medya, gönüllülere ulaşma, denetim, performans mevzuat vb. konularda eğitimler verilmesi; mentorluk sisteminin geliştirilmesi; üniversitelerin sivil toplum alanına daha fazla dahil edilmesi; teknik destek telefon hattı kurulması; basılı veya elektronik sivil toplum gazetesi oluşturulması; projeler yazılırken basit ve anlaşılır bir dilin kullanılması; iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması; gönüllülüğün artırılması.

Finansal konulardaki sıkıntılar (kira, stopaj, personel giderleri; kaynak geliştirme yetersizliği; hibe programları destek mekanizmalarının karmaşıklığı; eş finansman vb.) ayrı bir sorun olarak dile getirilerek bu konularda da destek istenmiştir. Bu konularda verilecek desteklere ilişkin olarak STK'lar şu önerilerde bulunmuşlardır: Proje bazlı olmayan finansal destekler yaratılması; AB dışındaki finansörlerin desteklerinde şeffaflığın artırılması; finansal sürdürülebilirlik sağlanması, kamu kaynaklarının artırılması; kamu fonlarının şeffaflığının artırılması; yerel yönetimlerce STK'lara daha fazla destek sağlanması, yerel / dezavantajlı STK'lara öncelik verilen programların geliştirilmesi, hibe programlarının basitleştirilmesi; aktivistlerin, platformların, sosyal girişimlerin

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey

Türkiye Sivil Toplum Sektörü 2016-17 Dönemi Programlama Sürecine Hazırlık ve Uygulama Desteği Projesi

desteklenmesi, mikro hibe programlarının uygulanması; hibe duyurusu ve başvuru süreci arasındaki sürenin artırılması; eş finansman uygulamasına alternatif çözüm yollarının bulunması

Kamu – Sivil Toplum – Özel Sektör İşbirliğinin Güçlendirilmesi STK'ların öncelik verilmesini arzu ettiği konular arasındadır. Bu kapsamda, kamu ile iletişim ve etkileşim; STK'ların kamu kurumlarına karşı bağımsızlıklarının güçlendirilmesi; kamu ile iletişimin artırılmasına yönelik prosedürün ve işleyişin kolaylaştırılması; kamu-STK işbirliğinde çerçeve mevzuat ihtiyacının giderilmesi; STK'ların çatı kuruluşlara üye olmaya yönlendirilmesi; STK'lara lobicilik eğitimi verilmesi bu sayede hem kamu nezdinde hem de uluslararası arenada temsil edilebilirliklerinin artırılması; Dernekler Dairesi Başkanlığı kayıtlarına STK'ların erişimlerinin sağlanması; derneklerin kamu tarafından tanınırlığının artırılması; kamunun tarafsızlığına ilişkin STK'ların endişelerinin giderilmesi; Bakanlıklarda STK birimlerinin kurulması talepleri STK temsilcileri tarafından dile getirilmiştir. **Kamu – Sivil Toplum – Özel Sektör İşbirliğinin Güçlendirilmesine** katkı yapmak üzere yerel ve ulusal düzeyde komisyonların kurulması; yereldeki mevcut komisyonların etkinliğinin artırılması; kamu politikası ve uygulamalarının dönüşümü; yasal altyapının güçlendirilmesi, valilik bünyesinde STK'ların danışabileceği bir merciinin olması diğer öneriler arasındadır.

AB Bakanlığı sivil toplum alanındaki AB mali yardımlarının programlanması, projelendirilmesi sürecinde, STK'ların öncelik ve ihtiyaçlarını gözetmeye büyük önem vermektedir. Bunun için STK'ların programlama sürecine sürdürülebilir bir katkı vermesi gerekmektedir. Bu çerçevede, **STK'lar Sivil Toplum Sektörü Programlama Süreci'ne Nasıl Katkı Verebilir?** sorusu STK temsilcilerine yöneltilmiştir. STK'lar şu önerilerde bulunmuşlardır: Danışma Kurulu oluşturulması; Uzman Grubu oluşturulması; yereldeki kamu-STK-özel aktörleri bir araya getiren ve çalışmalarını yürüten bir platform oluşturulması (AB örneklerinin dikkate alınması); STK katkılarının, STK'ları coğrafi, tematik ve kapasitelerine göre gruplandırarak alınması; AB Bakanlığının kolaylaştırıcılığı ile bir iletişim ağı oluşturulması; online araçlar, online eğitim modüllerinin geliştirilmesi; yüz yüze görüşmeler kullanılması; yerel, bölgesel ve sektörel danışma toplantıları ile tematik toplantıların gerçekleştirilmesi; yerel iletişim mekanizmaları geliştirilmesi; STK'lar arasından bölgesel temsilci belirlenmesi; Bölgesel/tematik STK ortaklıklarının ve farklı alanlarda STK'ların birlikte çalışma kültürünün geliştirilerek ortak ve güçlü bir ses meydana getirilmesi; yerelde uzman sayısının artırılması; Dernekler İl Müdürlüklerinin etkinliğinin artırılması; anket, webinar, e-posta, internet sitesi, sosyal medyanın etkin kullanılması; DERBİS'in etkin hale getirilerek anketlerine programlamaya ilgili soruların eklenmesi; STK'ların projelerin kapsamı, öncelikleri ve kriterleri konularında görüş bildirmelerine imkan tanınması; çağrı hazırlığında STK'ların da yer alması; alanında lider STK'ların programlamaya daha aktif katılımlarının sağlanması; STK'ların sağladığı katkıların programlama sürecinde nasıl değerlendirildiğinin geri bildirimini sağlanması

Sivil Toplum Sektörü Programlama Süreci'nin Önümüzdeki Dönem (2014 – 2020) Proje Önerileri olarak STK temsilcileri şu önerilerde bulunmuşlardır:

- Gönüllülük ile ilgili yasal mevzuatın iyileştirilmesi, gönüllülük kültürünün geliştirilmesi, gönüllülük ile ilgili aktörler arasında etkin diyalogun sağlanması, gönüllülük yönetimi gibi konularda proje
- Yasal mevzuatın iyileştirilmesi ve yasal altyapı ile ilgili ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik projelerin yapılması
- Sivil Toplum ile ilgili konularda veriye ulaşılabilecek bir alt yapı için proje geliştirilmesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey

Türkiye Sivil Toplum Sektörü 2016-17 Dönemi Programlama Sürecine Hazırlık ve Uygulama Desteği Projesi

- Farkındalık yaratmaya dönük hibe programları
- Sivil toplum kuruluşlarında çalışanlara yönelik bir istihdam politikası projesi
- Kültür ve çevre sektörü gibi farklı sektörleri bir araya getiren çapraz sektörel desteklerin verildiği projeler
- Küçük STK'ların güçlendirilmesine yönelik hibe programları
- Kamu-STK, STK-STK, STK-Özel Sektör iş birliklerini güçlendirecek ve deneyim paylaşımını sağlayacak projeler
- Daha önceki hibe programlarından destek alan projelerin devam uygulamalarını sağlayacak hibe programlarının hazırlanması
- Sivil topluma yönelik bir internet sitesinin kurulması ve bu sitede veri tabanı, ortak bulma platformu, proje terimleri sözlüğü gibi araçların kullanıma açılması
- Sivil toplum bilincinin üniversite düzeyinde artırılması ve STK'ların üniversite gençliği ile iş birliği içinde çalışıp onlara istihdam sağlayacak projelerin desteklenmesi

STK'ların programlama sürecindeki etkinliğinin AB Bakanlığı'nın güçlendirilerek artırılabilmesine yönelik görüşler de dile getirilmiştir. Bu kapsamda, AB Bakanlığının yerel teşkilatının güçlendirilerek yerelde görüş alma mekanizmasının hızlandırılması önerilmiştir.

Programlama gibi teknik bir sürece STK'ların katılımının ve katkısının sınırlı olacağı düşünülmüş olmakla beraber, yukarıda listelenen konulardan da görülebileceği üzere, bir çok proje fikrinin STK'lar tarafından dile getirildiği gözlemlenmiştir. Çalıştaylarda, bundan sonraki yıllarda uygulaması planlanan teknik destek projeleri için de yönlendirici pek çok konu gündeme gelmiştir. Yürütülecek benzer çalışmaların sivil toplum alt sektörü programlama süreçlerine sivil toplumun katılım ve katkısını artıracığı, yeni proje fikirlerini doğuracağı ve kamu-STK işbirliği bağlamında örnek bir uygulama ortaya çıkaracağı değerlendirilmektedir.

Çalıştay katılımcılarının görüş ve önerileri değerlendirme formları aracılığıyla alınmıştır. Genel olarak bütün katılımcılar, edindikleri güncel bilgilerden, organizasyon kalitesi ve AB Bakanlığı tarafından gösterilen ev sahipliğinden duydukları memnuniyetleri ifade etmişlerdir. Benzer toplantı ve eğitimlerin daha sık ve tercihen diğer il ve ilçelerde de düzenlenmesi konusunda taleplerini dile getirmişlerdir. Sunumların görece ağır dili ve AB prosedürlerinin karmaşık yapısı nedeniyle, bazı konuları anlamakta ve sunumları izlemekte güçlük yaşadıklarını ifade etmişler; bundan sonra düzenlenecek benzer etkinliklerin daha verimli geçebilmesi adına, kendilerinden beklenen katkıların daha önceden kendilerine bildirilmesi, ilgili bilgi ve belgelerin daha önceden gönderilmesini de ayrıca önermişlerdir. Çalıştayın bir gün olarak belirlenmiş süresinin artırılması da pek çok katılımcının hemfikir olduğu bir başka konu olarak ifade edilmiştir.

Çalıştaylar, sivil toplumun bir alt sektör olarak tanımlanmasından sonra AB Bakanlığı tarafından başlatılan ve STK'ların büyük ilgi gösterdiği faaliyetler olarak değerlendirilmiştir. Katılım profilleri göz önüne alındığında toplumun her kesiminden STK temsilcisinin bir araya gelmesi ve çalıştayların sonuna kadar diyalog kültürünün ve karşılıklı anlayışın muhafaza edilmiş olması önemli bir başarı olarak değerlendirilmektedir.

NOT: Rapora ilişkin görüş ve önerilerinizi siviltoplumsektoru@gmail.com adresine iletebilirsiniz.

